

רב ארי קילסון: מראי מקומות- נזיר דף י"ח

THIS WEEK'S MAAREI MEKOMOS ARE DEDICATED TO
סעדיה אליעזר בן יהושע ניסן
&
שבע בת יהודה

א) **תגלחת דנזירות קתני-** בביאור דין זה דכיון דלית בשער זה דין תגלחת דנזירות, ממילא אין הימים עולין למנין, כ׳ **במשנת ר׳ אהרן** (יבמות ה׳, א׳) [בדעת **הרמב״ם**] דנזיר מצורע לית בי׳ קדושת שער, והוא משום דקדושת שער נמשכת ממצות תגלחת שיש בנזיר, אבל שער נזיר מצורע, שאין שערו ראוי לתגלחת מצוה דנזירות, אין בו קדושת שער. ולכן, כיון דנזיר מצורע לית בי׳ כל דיני נזירות, דהא לית בי׳ קדושת שער, לכן אין הימים עולין למנין.

ב) **והלא דברים קל וחומר, וכו׳-** הק׳ **הקרן אורה**, אם דרשי׳ ק״ו מנזיר טהור שנטמא לנזר והוא בביה״ק, ואמרי׳ דאם הדיני טומאה שייכים בטהור ונטמא, ק״ו לטמא מעיקרא, א״כ לימא מכח ק״ו זו דטמא שנזר שלא יהי׳ חל הנזירות בכלל, דמה מי שהי׳ טהור מעיקרא, בא הדין טומאה לסתור הימים הקודמין, כ״ש אם הוא טמא מעיקרא שלא יחול הנזירות כלל. ותי׳ ״וי״ל דהא דסותר את הקודמים לאו משום דמבטל הנזירות שמנה כבר, אלא גזירת הכתוב הוא, שלא יהי׳ טומאה מפסקת בנזירות, וליכא למילף בק״ו שלא יחול כלל״.

ג) **ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי, ריב״י אומר ביום תגלחתו-** ולכאו׳ שיטת ריב״י מבואר היטב, דכיון דהי׳ טמא, ועכשיו אינו טמא (עכ״פ אינו טמא גמור, ורק טומאה קלושה, וכמש״כ **תוס׳** לעיל), שפיר יש להתחיל נזירות חדשה. אבל דעת רבי צ״ב, מה ענין הא דיכול להביא קרבנותיו להא דמתחיל נזירותו, ומ״ש מכל נזיר שנזר בביה״ק דנזירותו מתחיל מיד כשיצא מטומאתו, מה ענין הקרבת קרבונותיו עם התחלת נזירותו [וודאי קראי נינהו, אבל איך מבארים דין הכתובה בתורה]. **וע׳ בחי׳ ר׳ ארי׳ לייב** (ח״ב, סי׳ ס״ג) שכ׳ דכבר אמר **הגר״ח** דנזיר טהור שנטמא, מלבד עצם חלות הטומאה, נאמר גם כן חלות דין של נזירות טומאה, ודין מנין ימי נזירות טומאה בה (והוכיח כן מהא דנזיר טמא שהוא מצורע צריך למנות ז׳ ימי טומאה לאחר ימי ספירו, אע״פ שאינו טמא, וכפשוטו אינו מובן, הא טהור הוא, ומזה מוכיח הגר״ח שיש דין טומאת נזירות שחל עליו שמצריך ז׳ ימים לעצמו). ולפ״ז, י״ל דמה דאין מתחילין למנות נזירות טהרה, אינו רק משום הדין טומאה, אלא גם משום הדין נזירות טומאה, דמעכבו מלהתחיל למנות נזירות טהרה שלו. ועפ״ז ביאר המח׳ רבי וריב״י, דלריב״י נשלם דין נזירות טומאה ביום השביעי, וממילא חיילא עלי׳ מיד נזירות דטהרה, ולרבי אין דין נזירות טומאה נשלם עד יום השמיני, שהוא יום הבאת קרבנותיו, ואף שכבר טהור הוא בשביעי, מ״מ עדיין תורת נזירות טומאה עלי׳ עד יום השמיני, ולכן אין יום ז׳ שלו עולה מן המנין. **וכ׳** עוד לחקור בדעת חכמים (שהביא הגמ׳ בעמוד ב׳) דס״ל דאינו יכול להתחיל מנין נזירות טהרה שלו עד לאחר הבאת קרבן חטאת שלו, האם הביאור בזה הוא דס״ל דגם זה הוא חלק מחלות נזירות דטומאה, ואינו נשלם הדין נזירות דטומאה עד שהביא הקרבן חטאת, או דלמא זהו דין אחר, דס״ל לרבנן שיש דין חדש שאינו יכול להתחיל נזירות דטהרה עד שיביא חטאתו. ואם אמרי׳ כצד הב׳, א״כ יתכן דעדיין שייך לומר דס״ל לחכמים או כרבי או כריב״י, דלא תלוי זב״ז, די״ל דאף אם בעצם נסתיים הדין נזירות טומאה שלו ביום ז׳, מ״מ אינו יכול להתחיל נזירות טהרה שלו עד יום ח׳, לאחר שהביא קרבן חטאת שלו. וכ׳ דאם אמרי׳ כן, אז יש ליישב דעת הרמב״ם, דפסק דאינו יכול להתחיל נזירות טהרה שלו עד לאחר שהביא הקרבן חטאת שלו, ומ״מ כ׳ דיום ז׳ של נזירות טומאה שלו אינו עולה מן המנין. ולכאו׳ ק׳ (וכן הק׳ **הכסף משנה**), אם פסק כחכמים דאינו מתחיל למנות נזירות טהרה עד שיביא הקרבן חטאת שלו, א״כ ודאי יום ז׳ אינו עולה מן המנין, ולמה צריך הרמב״ם לכותבו. ולפי הנ״ל י״ל דהי׳ כוונת הרמב״ם לומר דהגם דפסק כחכמים דאינו יכול להתחיל נזירות דטהרה עד שהביא הקרבן חטאת שלו, אבל ג״כ פסק כרבי דהדין נזירות טומאה שלו אינו נשלם עד יום ח׳ [ועדיין צ״ע מהו הנפק״מ בזה שספק כרבי].

ד) **נטמא בח׳ וחזר ונטמא בח׳ וכו׳-** הק׳ **רעק״א** (תשו׳ סי׳ רי״ד, נדפס בחי׳), למה חזר ונקט הא דנטמא בח׳, הרי החידוש דאינו מביא ב׳ קרבנות לפי החכמים הוא אפי׳ אם נטמא ביום ח׳ פעם א׳, שהרי יום ח׳ היינו יום ח׳ לטומאתו, וא״כ ע״כ זהו פעם שני שנטמא, ולמה צריכין לחזור שיהי׳ נטמא פעם ג׳. וביאר ע״פ מה שהק׳ על דברי **תוס׳** כאן (ד״ה מתחיל), דכ׳ דע״כ כשאמר ר״א מתחיל ומונה מיד, היינו דמתחילין המנין ביום ז׳, דאם היינו מתחילין ביום ח׳, הרי שי׳ ר״א הוא דאין חיוב קרבן אא״כ יש סתירת ב׳ ימים (מדכתיב והימים הראשונים יפלו), אבל אם יש רק יום א׳ של סתירה, אז אינו חייב קרבן. וא״כ, לא הי׳ שייך לומר לר״א דחייבין קרבן על כאו״א,

כיון דלא סתר ב׳ ימים, כיון דנטמא ביום ח׳, אע״כ מתחילין למנות ביום ז׳, ושוב נטמא ביום ז׳, וא״כ יש כאן ב׳ ימים של נזירות שנסתר. **ותמה** רעק״א, מ״מ איך נתרץ הרישא דנטמא בז׳ וחזר ונטמא בז׳ דאינו מביא אלא קרבן א׳, הא לר״א אין שום חיוב כלל על הטומאה השני׳, דעל מה שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי, הלא אינו חייב קרבן בשביל מה שחזר ונטמא, שהרי כל טומאה אינו סותר אלא יום א׳, ושי׳ ר״א הוא דצריך לסתור ב׳ ימים כדי לחייב קרבן. וכ׳ רעק״א, דבאמת היכא דנטמא ביום ז׳, דלפי ר״א אינו מחייב קרבן, גם אינו סותר היום א׳ שהי׳ נזיר, וכמש״כ **תוס׳** לעיל (טז: ד״ה ר״א אומר), ואינו מונה מיום זה אלא כ״ט ימים. וא״כ, כשחזר ונטמא ביום ז׳ שאחר זה, נמצא דבאמת נקרא יום ב׳ לנזירותו, וא״כ נמצא דבעצם חייב ב׳ קרבנות, א׳ משום טומאתו הראשון, וא׳ משום טומאתו השלישי, דנחשב שנטמא לאחר ב׳ ימי נזירות. ועפ״ז תי׳ קו׳ הראשונה, דמה דנקט שנטמא ביום ח׳ והדר נטמא ביום ח׳, זהו רק אגב הרישא, דברישא צריך לנקוט דוקא דחזר ונטמא ביום ז׳, וכנ״ל. **אולם** ע׳ **בחזון איש** (קל״ט, ה׳) שחולק על דין זה של רעק״א, וס״ל דמה שנטהר באמצע היום ושוב נטמא באותו יום, אין יום זה עולה לו כלל, דבאמצע היום לא אמרי׳ מקצת היום ככולו, ועל כן אין ליישב הא דנקט ברישא דנטמא בשביעי והדר נטמא בשביעי, דנקט כן כדי שיהי׳ ב׳ ימים, דאי״ז נחשב לב׳ ימים (ואפי׳ יום א׳ אינו, ולדבריו עדיין צריך למנות ל׳ יום). ומה שהק׳ רעק״א על תוס׳ דאינו מיישב הרישא, כ׳ החזון איש דלא קשה, דהא י״ל דמה שמביא קרבן א׳ שפיר הוי משום דטומאה אריכתא היא, ורק לעיל, כשהגמ׳ הביא המשנה בכריתות, דתני דמביאין קרבן א׳ על עבירות הרבה, לכן הי׳ משמע שם דיש מחייבים הרבה, ויוצא בקרבן א׳, אבל לישנא דר״א שפיר נתפרש דכוונתו לומר דחייב קרבן א׳ משום דטומאה אריכתא היא. [וע״פ דבריו מיושב ג״כ הא דלכאו׳ ק׳ על ה**הגהות הגר״א**, דמחק ״אליעזר״, דהיינו דהברייתא אזל כרבי, וק׳, דא״כ מהו חי׳ הרישא. ובעצם ק׳ על תוס׳ ג״כ, למה לא הכריח מקו׳ זו גופא דהברייתא אזל בשי׳ ריבר״י, ולפי דברי החזו״א א״ש.]

ה) **מתחיל ומונה מיד, דברי ר״א-** כ׳ **תוס׳** דע״כ צ״ל דס״ל לר״א כשי׳ ריב״י, דמתחילין למנות מיום ז׳, דאי לרבי, הא נמצא דלא הי׳ ימים הראשונים שנסתרו, והרי ס״ל לר״א דצריך שיתקיים הדין ד״והימים הראשונים יפלו״ כדי לחייבו קרבן. והק׳ ה**קרן אורה** דהא מוכרח ב**פיה״מ להרמב״ם** בכריתות, וכן מדברי ה**רע״ב** שם, דס״ל דר״א ס״ל כרבי, דמתחילין למנות מיום ח׳, וא״כ לכאו׳ הדרה קו׳ תוס׳ לדוכתי׳. ותי׳ הקר״א, דעכצ״ל לס״ל לר״א דרק בטומאה ראשונה אמרי׳ דצריך דין זה דאם נטמא ביום ראשון דאינו מביא קרבן, אבל בטומאה שני׳, גם ר״א מודה דכל שנטמא לאחר התחלת נזירות טהרה צריך להביא קרבן אחר, אע״ג דליכא ימים ראשונים לסתור.

ו) **מאי טעמייהו דרבנן-** ולכאו׳ ק׳, הרי הגמ׳ כבר ביאר דטעם דרבנן משום שנאמר ביום ההוא. ופי׳ ה**שטמ״ק** בשם **הרא״ש** דכיון דכתיב וקדש קמי אשם, א״כ למה צריך ביום ההוא למעט אשם. וע״ז תי׳ דכיון דמצינו בכל בתורה כולה דאשמות מעכבות, א״כ ה״א דגם כאן מעכבת, קמ״ל קרא דוהזיר והביא. וכעי״ז כ׳ בשם **ר׳ עזריאל**, דמסתבר דביום ההוא בא למעט הקרבנות שנכתב לפני זה בקרא, דאינם מעכבין נזירות דטהרה, והרי אשם נכתב אחר זה בקרא.